



**Ramprogram för bostad
med särskild service LSS**

Socialnämnden
2023-xx-xx



EKERÖ KOMMUN

Innehåll

.....	1
INLEDNING	4
Ramprogrammets syfte	4
Ramprogrammets framtagande	4
Mål för bostad med särskild service	4
Strategi för lokalisering, utformning och organisation	5
Former för bostad med särskild service.....	5
Målgrupp bostad med särskild service	6
Attraktiv arbetsmiljö	7
Vårdhygien.....	7
Välfärdsteknik och digitala tjänster	7
BYGGNADENS UTFORMNING	9
Kvalitéer i utformningen	9
Gruppbofastad	10
Servicebostad.....	11
Särskilda målgruppsanpassningar	11
Planlösning.....	11
Färgsättning	12
Material	12
Golv.....	12
Belysning	12
Ljudmiljö	13
Dörrar och lås.....	13
Fönster	13
Brandskydd	13
Ventilation och inomhusklimat.....	14
Teknik/data/tv/tele.....	14
Avfallshantering	15
Övrigt	15
DEN EGNA LÄGENHETEN	16
Entré till lägenheten	16
Hall	17
Allrum	17
Kök	17
Sovrum/sovalkov	18

Hygienrum	19
Förvaring.....	20
Uteplats eller balkong.....	20
Lägenhetsförråd – utom-/ eller inomhus.....	20
DE GEMENSAMMA RUMMEN	21
Kvalitéer i de gemensamma rummen.....	21
Gemensam entré	22
Rullstolsförråd.....	22
Korridor.....	23
Allrum	23
Kök	24
Matplats.....	25
Tvättstuga	25
UTEMILJÖ.....	27
Parkering och angöring.....	28
PERSONALUTRYMMEN	29
Omlädningsrum.....	29
Kontorsrum/ Dokumentationsrum	30
Pausrum/ Rum för samtal.....	30
Rum för matrast, vila och möten	30
Rum för sovande personal/ jour	31
Hygienrum för personal.....	31
ÖVRIGA UTRYMMEN TILL GRUPPBOSTADEN	32
Städcentral.....	32
Varumottagning och verksamhetsförråd.....	32
Hjälpmedelsförråd	32
VIDARE LÄSNING OCH REFERENSER	33

INLEDNING

Ramprogrammets syfte

Ekerö kommun har ansvar för medborgare som av olika skäl har behov av särskilda boendeformer. Syftet med detta ramprogram är att beskriva de generella principer och krav som socialnämnden i Ekerö kommun ställer på lokaler och byggnader där bostad med särskild service enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS 9§9) ska erbjudas. Ramprogrammet vänder sig till dem som ska arbeta med förstudie, projektering och byggande av bostad med särskild service enligt LSS och är utformat för att underlätta arbetet vid ny- och ombyggnation i projektering och produktionskedje.

Ramprogrammet är ett vägledande inriktningsdokument som översiktligt beskriver kvaliteter och funktioner i byggnaden. Inför projektering av varje specifikt objekt ska ett detaljprogram tas fram där avvikelser, detaljutformning och eventuell målgruppsanpassning diskuteras med representanter från socialförvaltningen.

Det särskilda boendet är den enskildes hem och ska inte upplevas som en institution. Utöver att vara en bostad är en bostad med särskild service en arbetsplats. Lokalen och byggnaden ska planeras så att personal får bästa möjliga förutsättningar att utföra sitt arbete enligt gällande riktlinjer och lagstiftning samt säkerställa en god arbetsmiljö.

Förutom att beskriva kvaliteter och funktioner i byggnaden är syftet med ramprogrammet också att ge en förståelse för verksamheten som ska bedrivas i lokalerna. Socialförvaltningen och dess verksamheter står inför kommande utmaningar vad gäller bemanning och kompetensförsörjning mot bakgrund av bland annat demografiska förändringar. Väl genomtänkta lokaler med tydliga och logiska flöden samt goda förutsättningar att implementera nya tekniska lösningar bedöms vara en förutsättning för att i framtiden kunna bedriva en kvalitativ verksamhet.

Ramprogrammets framtagande

Ramprogrammet är framtaget i samverkan med representanter från verksamhetsområde funktionsnedsättning, hälso- och sjukvårdspersonal, fastighetsnheten, socialförvaltningens stab samt Collste Arkitektur & Funktion. Workshops har genomförts tillsammans med personer som bor eller kan komma att bo i bostad med särskild service samt med medarbetargrupper med lång erfarenhet av att arbeta i denna form av verksamhet. Programmet har därefter varit på remiss till Rådet för funktionshinderfrågor samt till ett urval av anhöriga.

De olika grupperna har bidragit med olika perspektiv, men återkommande i samtliga forum har möjligheten att individanpassa de enskilda lägenheterna lyfts fram som högt prioriterat. Medarbetargrupperna lyfter upp frågor om säkerhet så som halkfria golv, infällda rör, kablar och teknik medan brukargruppen lyfter fram vikten av att få bestämma själv hur det ser ut i sitt hem. Önskan om att vara så självständig som möjligt lyfts vid flertalet tillfällen. Ett citat från en av träffarna: *”Jag vill inte behöva se personalen komma till mig för att slänga mina sopor, jag vill göra det själv. Men där jag bor i dag når jag inte upp till sopnedkassen så då måste personalen hjälpa mig”*. Viktigt blir således att vid planering av detaljprogram och marktilldelning ta ett helhetsgrepp kring miljö och tillgänglighet.

Mål för bostad med särskild service

Bostäder med särskild service enligt LSS 9§9 riktar sig till personer med varaktiga och omfattande funktionsnedsättningar. Målet är att dessa personer ska ges möjlighet att leva som andra och all institutionell prägel ska undvikas. Normaliseringsprincipen är en vägledande princip i gällande lagstiftning. Bostaden är den enskildes privata hem och ska vara en fullvärdig bostad enligt Boverkets kriterier. I Boverkets byggregler (BBR) framgår vad som ska finnas i en fullvärdig bostad; rum med inredning och utrustning för personlig hygien, rum eller avskiljbar del av rum för samvaro och sömn och vila, rum eller del av rum för matlagning etc. Den enskilde ska genom stödet i verksamheten tillförsäkras goda levnadsvillkor och aktivt deltagande i samhällslivet. Verksamheten ska vara grundad på respekt för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Den enskilde ska i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över de insatser som ges. Målet är att skapa en trygg och hemlikmiljö där personerna kan leva, bo

och åldras. Bostadens utformning ska främja och stärka individens förmåga att leva ett självständigt liv, ha hög delaktighet och tillgänglighet med möjlighet till social samvaro i gemenskap med andra.

En bostad med särskild service ska planeras för att tillgodose behoven hos kommande boende oavsett funktionsnedsättning. Bostaden ska kunna användas under lång tid, vara attraktivt och av bra kvalitet. Man ska som boende ha möjlighet att åldras i sitt hem och det ska i lägenheten finnas möjlighet att anpassa den fysiska miljön så att ett kvalitativt stöd kan erbjudas trots ökat stödbehov.

Strategi för lokalisering, utformning och organisation

Bostäder med särskild service bör vara integrerade med annan bostadsbebyggelse i en miljö som ger förutsättningar för ett aktivt deltagande i samhällslivet. Närhet till service, kultur, butiker och kollektivtrafik ökar den enskildes förutsättningar att vara aktiv och självständig. Lokalisering nära kollektivtrafik underlättar även för personal och anhöriga. Närhet till natur, grönområden och utemiljö anpassad för de boende är viktigt.

Institutionsprägel ska motverkas, vilket innebär att lokaliseringen är betydelsefull. Principen bör vara att bostäder med särskild service förläggs i vanliga bostadsområden och att de placeras och utformas som en bostad bland andra bostäder. Avsteg från denna princip kan göras om särskilda målgruppsanpassningar krävs. Skalan och utformningen är viktig för att inte särskiljas från andra bostäder. Boendet ska samspela med sin omgivning och ska inte lokaliseras i nära anslutning till annan gruppboende, daglig verksamhet eller andra enheter som korttidshem eller vård- och omsorgsboende för äldre. En bostad med särskild service kan placeras i flerbostadshus eller bland villor och radhus.

Former för bostad med särskild service

Det finns två olika kategorier av boende med särskild service: gruppboende och serviceboende. I både gruppboende och serviceboende erbjuds den enskilde stöd dygnet runt utifrån individuella behov.

Det som skiljer en gruppboende från en serviceboende är utformningen av de gemensamma utrymmena, antal lägenheter samt målgruppens behov. En gruppboende har ett mindre antal lägenheter i direkt anslutning till gemensamma utrymmen och personal. En gruppboende bör placeras i markplan. En lägenhet i en gruppboende är huvudalternativet för personer med ett så omfattande stödbehov att kontinuerlig närvaro av personal är nödvändig.

En serviceboende består av ett större antal lägenheter placerade med närhet men utan direkt anslutning till gemensamhetslokal.

Gruppboende

- 6 lägenheter, förutsatt att alla kan tillförsäkras goda levnadsvillkor annars lägre antal lägenheter.
- Personer med omfattande stödbehov både dag och nattetid.
- Tillgång till gemensamma utrymmen och personal i direkt anslutning till den egna lägenheten.
- Om verksamheten ligger i flerfamiljshus bör alla lägenheter vara samlade på ett våningsplan.

Serviceboende

- 10–12 lägenheter.
- Personer med begränsat stödbehov, men ändå närhet till personal dygnet runt.
- Tillgång till gemensamma utrymmen, men ej i direkt anslutning till den egna lägenheten.
- Lägenheterna kan ligga i ett eller flera våningsplan, i samma eller kringliggande hus.

Målgrupp bostad med särskild service

Personer som ansöker och får beslut om bostad med särskild service enligt LSS 9§9 är vuxna personer med omfattande och bestående funktionsnedsättningar. Det är en heterogen grupp med olika förmågor, utmaningar och begränsningar, personligheter, behov och intressen. Behovet av tillsyn, stöd, hjälp och omvårdnad varierar stort.

Funktionsnedsättningar som förekommer är bland annat intellektuell funktionsnedsättning, neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, autism, förvärvad hjärnskada, demens och olika typer av rörelsehinder. Omfattningen av funktionsnedsättningarna varierar och i många fall finns en kombination av olika funktionsnedsättningar. En intellektuell funktionsnedsättning kan exempelvis vara kombinerad med autism och rörelsehinder.

Utformningen av boendet ska ta hänsyn till vilken typ av individuellt anpassad hjälp den enskilde kan behöva i den dagliga livsföringen. Det kan vara hjälp med att

- äta, dricka och förflytta sig
- sköta personlig hygien och klä sig
- sköta hemmet, tillreda måltider, göra ärenden och inköp
- kommunicera, upprätthålla sociala kontakter och bryta isolering
- göra tillvaron begriplig, förutsägbar och trygg

Verksamhetens målgrupp ställer stora krav på den fysiska utformningen. För att kunna tolka miljön, känna trygghet, tillit och för att röra sig självständigt krävs överblickbarhet, begriplighet, rumssamband och utblickar. Omsorg om materialval, inredning och färgsättning krävs för att skapa en lugn och harmonisk miljö. Den fysiska utformningen ska tillförsäkra den enskilde goda levnadsvillkor, självständighet, delaktighet och undvika att trigga problemskapande beteenden så som utåtagerande eller självskador.



Attraktiv arbetsmiljö

En bostad med särskild service ska vara av hög kvalitet både byggnadsmässigt och verksamhetsmässigt. Verksamheten kommer att användas under lång tid och utöver att vara en bostad är det en personalintensiv verksamhet med höga kompetenskrav. Ekerö kommuns vision är att vara en attraktiv arbetsgivare som erbjuder en god och välfungerande arbetsmiljö. Samtliga krav inom arbetsmiljölagstiftningen ska efterlevas och för att få en god arbetsmiljö och resurseffektiv bemanning ska flödena i verksamheten studeras, definieras och beaktas inför varje detaljprogram. Det ska för medarbetarna finnas logiska och effektiva arbetsflöden där medarbetarna ges möjlighet att utföra sitt arbete med hög kvalitet enligt gällande lagar och riktlinjer. Boendet ska också vara utformat så att förutsättningar finns för att bedriva en säker vård utifrån hälso- och sjukvårdslagen. Flödena ska vara enkla, logiska och effektiva utan att vara störande för de boende. Medarbetarnas trygghet och säkerhet ska säkerställas i planeringen av gruppboendets utformning och den ska minimera arbetsmiljörelaterad ohälsa.

Inför varje detaljprogram ska följande flöden studeras, analyseras och eventuella målgruppsanpassningar definieras:

- Medarbetare kommer till arbetet inkl. omklädnad och dokumentation
- Boende kommer hem
- Stöd vid matsituationer; tillaga/äta/diska
- Stöd vid hygienesituationer
- Arbetsflöde morgon/dag/kväll/natt
- Mottagande av leveranser
- Hantering av arbetskläder, rena och smutsiga
- Följsamhet till basala hygienrutiner

Vårdhygien

I de flesta bostäder med särskild service, men särskilt i gruppboendestäder, bedrivs någon form av vård utifrån hälso- och sjukvårdslagen. Detta kräver, utöver genomtänkta materialval som beskrivs i separat avsnitt, att basala hygienrutiner ska kunna följas samt att det vid utformning av planlösning och interiör tas hänsyn till den ökade risk för smittspridning som råder i den här typen av verksamhet. För mer information se "Byggegenskap och vårdhygien" från Svensk Förening för Vårdhygien.

Välfärdsteknik och digitala tjänster

Bostäder med särskild service ska utformas utifrån de som bor i, besöker och arbetar i verksamheten. Boende ska, både i den egna lägenheten och i de gemensamma utrymmena, ha tillgång till digital teknik motsvarande en modern hemmiljö innefattande olika teknologier. Det ska till exempel finnas möjlighet att använda dator/surfplatta/mobil, titta på tv, spela datorspel och musik. Det ska finnas möjlighet att använda olika typer av digitala hjälpmedel för planering, kommunikation och interaktion med andra människor. Boende ska på ett enkelt sätt kunna interagera med anhöriga, närstående och personal via olika typer av digitala tjänster på ett säkert sätt. Anhöriga ska kunna ta del av samt delge information till verksamheten kring den boendes behov, uppdateringar kring mående etc. Att beakta är att en stor del av den information som hanteras och ska kunna utbytas är belagd med sekretess.

Sensorstyrd belysning kan bli aktuell i verksamheten samt olika former av digitala sensorstyrda larm. De boende ska ha möjlighet att tillgodogöra sig information både vad gäller sin närmiljö och samhället i stort.

Verksamhetens medarbetare ska ha tillgång till säkra och effektiva digitala tjänster. De ska kunna genomföra digitala möten, utöva digital tillsyn, ge stöd via digitala plattformar samt se och analysera data i realtid för att kunna arbeta prediktivt med vård och omsorg.

I projektens detaljprogram ska en typrumsbeskrivning upprättas för att beskriva hur rummet ska användas samt vilken utrustning det ska innefatta. Exempel på typrum är; den egna lägenheten, kontorsrum, gemensamt vardagsrum, rum för möten. I beskrivningarna definieras vilken digital teknik som kan vara aktuell i respektive rum.

BYGGNADENS UTFORMNING

En lägenhet i en bostad med särskild service är den enskildes privata och permanenta bostad samtidigt som det är personalintensiv arbetsplats. Detta ställer särskilda krav på bostadsstandarden samt på utformningen av byggnad och kringliggande miljö. Kvalitetskraven vid utformandet av en bostad med särskild service har sin utgångspunkt i att en väl planerad byggnad och kringliggande miljö genom sin utformning kan stödja och stärka de boendes självständighet, delaktighet och tilltro till sin egen förmåga. Inför varje projekt ska eventuella individ/målgruppsanpassningar definieras och beslutas.

Följande funktioner ska ingå och planeras i respektive projekts detaljprogram:

- Typ av verksamhet
- Särskilda målgruppsanpassningar
- Typrumsbeskrivning för digital teknik
- Utformning
 - Planlösning
 - Bostadslägenheter
 - Entréer och korridorer med god tillgänglighet
 - Gemensamma utrymmen så som kök, vardagsrum och verksamhetsförråd
 - Tvättstuga med sköljrumsfunktion
 - Personalrum med kompletterande omklädningsrum, wc och jourrum (vilrum)
 - Lägenhetsförråd
 - Parkeringsplatser för besökande, medarbetare och eventuella tjänstebilar
 - Sophantering och miljörum
 - Utomhusmiljö

Kvalitéer i utformningen

Byggnadens utformning och planlösningen ska underlätta för de boende att leva sina liv på ett så självständigt sätt som möjligt. Byggnaden ska vara tillgänglig och funktionell för personer med nedsatt kognitiv förmåga, nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga, nedsatt syn samt för personer som använder sig av olika hjälpmedel så som rullstol, rullator, gåbord etc. Det ska vara lätt att orientera sig och bostaden ska erbjuda en lugn, trygg miljö med en varm och ombonad känsla som både skapar lugn och ro och som stimulerar till rörelse och aktivitet. Belysning och färgsättning ska stödja rumsuppfattning och orientering genom att t ex rummens form och funktion förtydligas. Belysning, inredning, materialval och färgsättning samverka med arkitekturen till en trivsam, tydlig och användbar helhet. Rätt utformad kan utformningen stärka de boendes förutsättningar att tolka och orientera sig i miljön. Invändig solavskärmning ska finnas i alla utrymmen där människor vistas, kombinerat med utvändigt avskärmning i solutsatta väderstreck. Härigenom erbjuds även insynsskydd om så önskas.

Boendet ska vara tillgängligt och funktionellt, vara vackert och inbjudande. Miljön ska vara ljus och luftig. Planlösningen ska vara lättöverskådlig och tydlig för den boende. Den ska utformas så att det är lätt att förstå var olika aktiviteter utförs och var saker och personal finns. Det ska finnas utrymme för personal att stödja de boende i samtliga delar i dennes livsföring, både i den egna lägenheten samt i de gemensamma utrymmena.

Omsorg om rums kvalitet och rumssamband är det primära. Trånga passager och utrymmen ska undvikas för att inte skapa konfliktpunkter mellan boende.

Ett positivt socialt samspel med andra är ett viktigt inslag i en bostad med särskild service. Att den enskilde kan få en social roll i gruppen, knyta vänskapsband och kunna förstå och förutsäga de andra boendes reaktioner. För att stärka och utveckla det sociala samspelet krävs att gruppen som delar de gemensamma utrymmena inte är för stor och att lokalens utformning ger möjlighet att delta i gemensamma aktiviteter utifrån de egna förutsättningarna. Möjlighet att dela av de gemensamma utrymmena kan vara en fördel, samt att trånga passager, hallar och kök undviks. Stora eller dubbla passager/dörrar till och från gemensamt kök och vardagsrum är att föredra.

Gruppboenden ska ha utrymmen för personal dygnet runt och innehålla kontor, jourrum och pauserum. Personalutrymmena ska dimensioneras utifrån verksamhetens storlek och behov.

Bostäder med särskild service ska utformas i samarbete med beställaren och verksamhetens inredningsarkitekt.



Gruppboende

En lägenhet i en gruppboende är huvudalternativet för personer med ett så omfattande stödbehov att kontinuerlig närvaro av personal är nödvändig. Den boende ska ges service och stöd dygnet runt utifrån sina individuella behov. Målgruppen har varierande behov vilket kräver stora individuella anpassningar. En gruppboende ska innehålla 6 fullvärdiga lägenheter (å ca 40-45m²) där alla har direkt eller nära anslutning till gemensamma rum för social samvaro och umgänge. En förutsättning för antalet lägenheter är att samtliga boende kan tillförsäkras goda levnadsvillkor, annars ska antalet lägenheter minskas. Antalet lägenheter får ej överskrida 6 st. Lägen med besvärande insyn bör undvikas och utblicken från boendet bör ge möjlighet att följa årstidernas växlingar.

En gruppboende består av den egna lägenheten samt gemensamma delar i direkt anslutning till den egna lägenheten. I de gemensamma delarna ska de boende kunna delta i aktiviteter, umgås och äta tillsammans. En hemlik miljö ska eftersträvas både i den egna lägenheten och i de gemensamma utrymmena.

I en gruppboende bor ofta personer som har många hjälpmedel varav goda förvaringsmöjligheter och förvaringsutrymmen är av vikt, både i de egna lägenheterna samt i de gemensamma utrymmena. Väl utformade påkörningsskydd kan vara aktuellt i exempelvis korridorer i gruppboenden med många förflyttningshjälpmedel.

Det är önskvärt att gruppboenden ligger i markplan. Genom att placera gruppboenden i markplan kan lägenheterna få egna entréer. Egna entréer minskar institutionell känsla, ökar tillgängligheten för den enskilde samt underlättar vid nödutrymning. Att ha två vägar ut ur lägenheten är även en säkerhetsaspekt för den enskilde och personal. Både för att undvika och hantera utåtagerande beteenden men även om boendet skulle behöva nödutrymmas vid exempelvis brand.

Om en gruppboende placeras i ett flerbostadshus ska hela boendet placeras på samma våningsplan, lägenheterna ska ha direkt tillgång till ett gemensamt utrymme och placeras nära det gemensamma allrummet och köket. Våningsplanet och lägenheterna ska inte särskiljas visuellt från övriga i huset. Eftersom det är mycket viktigt med omsorg om rumssamband i lägenheterna och i de gemensamma utrymmena samt att verksamheten ställer höga krav på

tillgänglighet och användbarhet är det angeläget att representanter från socialförvaltningen i ett tidigt skede deltar vid planering av gruppboendestäder i flerbostadshus och att ett detaljprogram tas fram inför planeringen.

Nödutrymning ska säkerställas från samtliga lägenheter och gemensamhetsutrymmen.

Servicebostad

En servicebostad kan vara mer flexibel i sin utformning än en gruppboendestad och kan utformas på olika sätt.

Verksamheten riktar sig till personer som har omfattande och varaktiga funktionsnedsättningar men som inte har behov av personalstöd kontinuerligt under dygnet. Antalet boende i en servicebostad ska vara begränsat till den omfattning att serviceboendet kan integreras i bostadsområdet utan att en institutionell prägel uppstår, men ingen strikt definition kring antalet lägenheter finns. Vanligtvis består en servicebostad av 10–12 lägenheter. Utöver de egna lägenheterna ska det till verksamheten finnas gemensamma utrymmen dit endast boende och personal har tillgång. De gemensamma utrymmena ska inbjudas till socialsamvaro och aktiviteter för boende samt inrymma personalutrymmen. De boendes lägenheter ska ligga i närheten av de gemensamma utrymmena, men ej i direkt anslutning. Den egna lägenheten ska inte ligga längre bort än att den boende självständigt kan ta sig till de gemensamma utrymmena. De gemensamma utrymmenas storlek ska anpassas utifrån antal boende och personal. Närhet till lokaltrafik och matbutik är av vikt. De gemensamma utrymmena i en servicebostad kan ha många besökare vid samma tillfälle varav en stor funktionell hall är av vikt. Det behöver finnas förvaring samt upphängning av jackor och skor. Trånga passager ska undvikas i samtliga utrymmen.

Särskilda målgruppsanpassningar

För vissa individer krävs det särskilda anpassningar i den fysiska miljön gällande lokal, miljö och placering för att individerna ska kunna tillförsäkras goda levnadsvillkor. För målgrupper med omfattande rörelsehinder med utrymmeskrävande hjälpmedel ska särskild omsorg om tillgänglighet och förvaring läggas. För individer som har ett särskilt behov struktur, tydlighet och ett mindre sammanhang kan placering av verksamheten utanför tätorterna vara att föredra. Dock behöver då extra omsorg läggas kring att undvika institutionell prägel samt tillgång till lokaltrafik för att säkerställa personalbemanning. För individer med ökad risk för utåtagerande beteende bör extra omsorg läggas på nödutrymning, dubbla entréer till varje rum, stora utrymmen samt personalens säkerhet. Målgruppsanpassningar ska planeras och beslutas tillsammans med representanter för socialförvaltningen.

Planlösning

För att underlätta orienteringsförmågan och stimulera till självständighet ska planlösningen i bostäder med särskild service vara enkel och logisk. Det ska vara lätt att orientera sig och visuell kontakt mellan olika rum och platser är en fördel. Det ska vara lätt att läsa av och tolka miljön både i den egna lägenheten och de gemensamma utrymmena. Rumssambanden ska vara logiska, sikten tydlig och framkomligheten enkel. Planlösningen och den fysiska utformningen ska ha mycket god tillgänglighet. Det ska vara lätt för de boende att förflytta sig självständigt utan stöd från personal. Korta och breda korridorer är att föredra och generösa ljusinsläpp ska eftersträvas.

Planlösningen och den fysiska miljön ska vara väl fungerande för både personal och boende. Det är viktigt att rum och funktioner placeras i en logisk och lämplig följd. De gemensamma utrymmena ska vara centralt placerade och ska planeras så att de boende kan överblicka miljön och de olika rummen. Det är önskvärt att planlösningen inrymmer möjlighet till att möblera för umgänge i helgrupp, men även i mindre konstellationer på olika platser så att de boende ges möjlighet att delta i sociala sammanhang utifrån sin egen förmåga och önskan. Planlösningen ska också vara estetiskt tilltalande och ge en känsla av hemmiljö. Det ska vara en lugn och trygg atmosfär. Då också viktigt att belysning, färgsättning samt inredning samverkar för att underlätta orienteringen.

Färgsättning

Färgsättningen ska vara genomtänkt och skapa en lugn, harmonisk och hemlikmiljö. Färgsättningen kan liksom belysning förtydliga rumsformer och byggnadsdetaljer i miljön och därmed stödja orienteringen och den visuella förmågan. En kombination av lugn och tydlighet ska eftersträvas i färgsättningen. Tydlig skillnad i kulörstyrka är viktigare än kulörkontraster för synsvaga och att arbeta med samma eller liknande kulörer kan bidra till att skapa en lugn miljö. Färgvalen ska vara enhetliga, samspela med byggnaden och kringliggande miljö samt harmonisera med varandra. Dova, bleka, ljusa naturfärger kan med fördel användas. Vitt ska alltid brytas med exempelvis grått, gult eller brunt. Golv ska ha en jämn färgton och stora skillnader i kulör ska undvikas. Reflexer och speglingar ska undvikas varav matta färger bör användas.

Färgsättning kan förtydliga byggnadsdetaljer som är viktig att uppmärksamma. Det ska vara lätt att se gränser mellan golv, väggar och tak genom att skapa kontraster skapas mellan ytorna. Lägenhetsdörrar och dörrar i de gemensamma utrymmena ska var lätta att se och ska lyftas fram med kontrastfärg på karmar. Karmar runt dörrar som främst ska användas av personal målas in i väggfärg. De boende bör själva ha möjlighet att välja väggfärg eller eventuell tapet i den egna lägenheten.

Material

Val av material till bostäder med särskildservice ska alltid göras med hänsyn till att det är en verksamhet med ett högt slitage, ökad risk för smittspridning och daglig rengöring. Materialen ska kännetecknas av god kvalitet och lång hållbarhet. Materialen i verksamheten ska verka ljuddämpande. Lokalerna ska utformas så att slitage minimeras och lokalen åldras på ett vackert och trevligt sätt. Ytskikt bör väljas med omsorg och interiören ska ge intryck av en hemlik miljö och får inte ge intryck av en institution. Val av ytskikt påverkar trivsel liksom hygien, hållbarhet och driftsekonomi. Vissa boende kan reagera på strukturer, reflexer och speglingar varav glansiga material ska undvikas. Materialen ska vara lätta att rengöra samt inte kräva omfattande underhåll för att behålla sina funktioner.

Hänsyn ska tas till underhållskrav för respektive ytskikt. Ytskikten ska vara lättstädade och klara rengöring med rengöringsmedel och tåla punktdesinfektion med alkoholbaserat desinfektionsmedel. Golv ska klara maskinell rengöring. Textilier ska klara tvätt i minst 60°C. Naturmaterial ska användas där det är möjligt. Material i hygienutrymmen och kök ska vara tillverkade av sprickfritt och icke absorberande material. För mer information kring material inom vård och omsorg se "Byggegenskap och vårdhygien", Svensk Förening för Vårdhygien.

Golv

Golvbeläggning i lägenheter och gemensamma utrymmen ska bidra till en hemlik miljö, ha god funktion samt bidra till en bra arbetsmiljö. Golven ska ha enhetliga kulörer, nyanser och får inte vara bländande. Starka kontraster i färgskala eller blankhet får inte förekomma. I val av golvmaterial ska vårdhygien, städmetoder, underhåll liksom trivsel vägas in. Golven ska i samtliga rum vara sköna att gå och stå på. Matt, avspolningsbart och halksäkert golv i hygienrum och tvättstuga är av vikt. Golv ska vara lätta att rengöra och rätt städmetod ska kunna användas i driftskedet.

Golv ska vara ljusa och neutralt mönstrade. Markant prickmönster, grova mönster, tvärgående linjer eller mörka kulörer ska undvikas. Parkettlikande matta kan användas,

Golv ska vara fogfria eller ha svetsade fogar. Trösklar, skarvlistor och nivåskillnader ska undvikas och ha mjuka övergångar. Golv i gemensamma utrymmen ska vara stegljudsdämpade. Hygienrum i lägenhet med förhöjd tillgänglighet ska förses med mjuk gummitröskel.

Belysning

Belysningen spelar en viktig roll i boendemiljön och kan förtydliga vad som är viktigt i rummet. Belysningen ska anpassas till hur rummet är tänkt att användas. Behoven av ljus och belysning skiftar under dagen därför ska det vara möjligt att skifta från starkt allmänt ljus till mer platsorienterad belysning i gemensamma rum och i boendes lägenheter

samt i personalrum. Steglös dimmer och fast takbelysning ska finnas i alla gemensamma utrymmen samt personalutrymmen. I korridor och badrum ska finnas dag- och en svagare nattbelysning. Mjuka kontraster i belysningen mellan olika rum ska eftersträvas samt mellan dag- och nattbelysning. Dimmer får ska användas. Bländning, blänkreflexioner och abstrakta skuggor ska undvikas.

Ljudmiljö

För att få en god ljudmiljö krävs omsorg vid planering och projektering. Byggnaden ska utformas så att uppkomst och spridning av ljud begränsas (BBR 7:1, 7:21, 7:22) och ha ljudklass B. Både lägenhetsskiljande och rumsskiljande väggar ska ha god ljudisolerande förmåga och sovrum ska inte placeras vid trapphus eller hiss. Störande ljud som skrap och ljud från installationer får inte dominera ljudmiljön. Hänsyn ska tas till att det tidvis kan vara många människor i de gemensamma utrymmena och ljuddämpade material och ljudabsorbenter ska användas.

Vissa målgruppsanpassningar kan kräva en ökad omsorg om ljudmiljön samt en högre ljudklass, aktuella anpassningar ska definieras i projektets detaljprogram.

Dörrar och lås

I en gruppboende ska samtliga entrédörrar och innerdörrar förberedas för dörrautomatik. I de fall armbågskontakter är aktuellt ska dessa placeras på ett sådant sätt att den boende kan öppna dörren utan att få dörren på sig. I en serviceboende ska ytterdörrar till de gemensamma utrymmena förberedas på samma sätt. Samtliga entrédörrar ska ha digitala lås med passersystem med tagg. Avsteg kan göras om de egna lägenheterna är förlagda i ett flerfamiljshus då låsfunktioner bör följa övriga dörrars. Entrédörrar till lägenheter förlagda i en gruppboende ska kunna öppnas på distans med en digital enhet.

Enkla utrymningslösningar krävs både i den egna lägenheten samt i de gemensamma utrymmena. Funktionsmått för "större eldriven rullstol för utomhusanvändning" ska finnas i en gruppboendes huvudentré och rullstolsförråd. Övriga dörrar ska ha höjd nivå för "rullstol för begränsad utomhusanvändning".

Dörrar i boende med särskild service bör ha ytskikt som är tåligt för skrap och stötar. Dörrstopp ska placeras på vägg.

Fönster

Fönster ska placeras så att boende kan se ut och följa årstidernas växlingar, men ska undvika lägen med generande insyn. Fönsterbröstning ska vara låg i de rum boende vistas i för att underlätta utblick. Fönsterbröstningen i dessa rum bör vara max 60cm. Överkant av fönster ska vara förhöjd i det gemensamma vardagsrummet i gruppboenden. I vissa verksamheter kan det vara aktuellt med okrossbara fönster, detta definieras i projektets detaljprogram. Fönstren ska kunna utrustas med digitala larm samt möjlighet att låsa i vädringsläge. Fönsterbrädor för placering av blommor eller dylikt ska vara norm, men ska kunna monteras bort vid behov. Samtliga fönster ska kunna mörkläggas på ett effektivt sätt samt kunna stänga ut värme. Fönster ska var ljudisolerande samt energieffektiva.

Brandskydd

Byggnaden ska uppfylla gällande brandsäkerhetskrav (5B i BBR). Brandlarm ska vara kopplat till brandförsvaret och till det interna larmsystemet. Det ska vara tydligt för personal var eventuell brand har uppstått. Brandlarm ska placeras och utformas så att de inte utlöses av misstag. Utrymningsvägar ska vara anpassade för personer med olika typer av funktionsnedsättningar. Varje lägenhet ska vara en egen brandcell och sprinklers ska finnas i hela byggnaden. Dubbla dörrar för utrymning ska finnas då utrymning via fönster inte godkänns. Brandförebyggande hjälpmedel ska finnas i lägenheterna i form av spisvakt, timer på eluttag i kök och badrum samt säkerhetsavstängning till tvättmaskin/torktumlare.

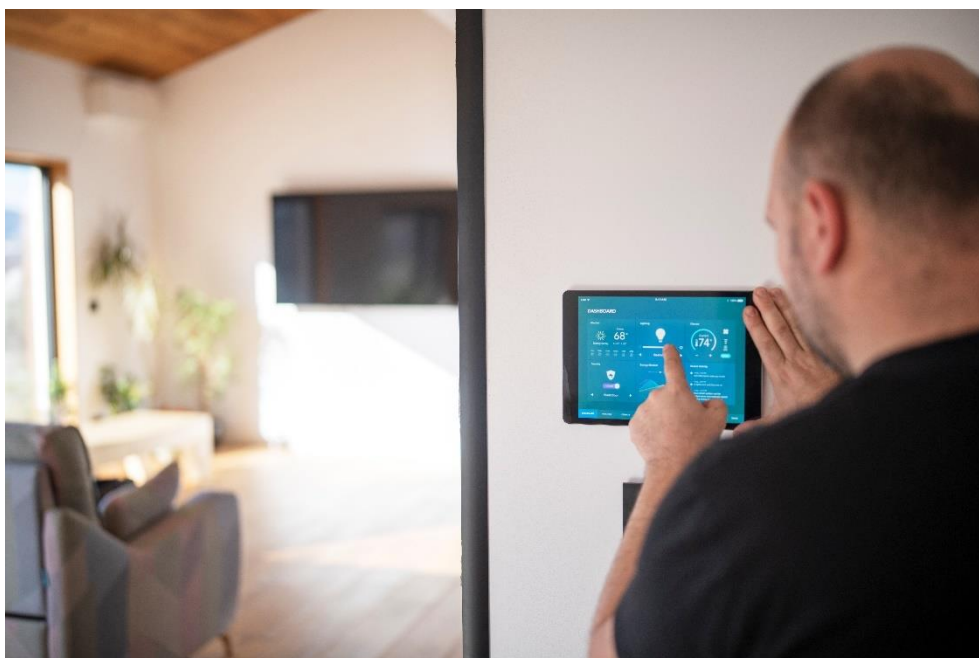
Ventilation och inomhusklimat

Ventilationen i de gemensamma utrymmena ska vara dimensionerad för att alla brukare och all personal vistas där samtidigt. Ventilationen ska i övrigt anpassas till rumsfunktion.

Inomhusklimatet ska ha en jämn temperatur och inte understiga 23 grader i de utrymmen där boende vistas. För att få ett gott inomhusklimat ska temperaturen kunna regleras individuellt i varje lägenhet, i gemensamma och allmänna utrymmen samt i personalutrymmen. Tilluftsdon ska placeras så att de inte begränsar möblering eller försämrar trivseln. Byggnaden ska förberedas för att klara höga utomhustemperaturer (35–40 grader) under en längre period så att negativ hälsopåverkan hos boende och personal undviks. Minst ett rum i byggnadens gemensamma utrymmen, minst 10m², ska kunna hållas svalt oavsett utomhustemperatur. Invändig solavskärmning ska finnas i lägenheter, gemensamma utrymmen samt i personalutrymmen. Utvändig solavskärmning vid uteplatser och balkonger.

Teknik/data/tv/tele

Huset ska vara tekniskt förberett för digitaliseringens möjligheter för ökad kvalitet och självständighet för boende och för ett effektivare arbetssätt för personal. Valfärdstekniska hjälpmedel ska kunna användas i alla utrymmen. Lokaler och teknisk utrustning ska utformas på ett för verksamhetens drifts- och resurseffektivt sätt. Det innebär att utformningen ska underlätta för personal att ha överblick över boendeenheten.



De tekniska systemen ska vara långsiktigt hållbara samt miljö- och energieffektiva och utgå från miljöstyrningsrådets baskrav. Ett gruppboende är installationstätt. För att de boende ska få en visuellt lugn och harmonisk miljö krävs omsorgsfull samordning av alla installationer och all utrustning, t ex reglage för öppningsbara dörrar, eluttag, luckor, placering av nödvred och andra reglage. Infällda installationer och kabeldragningar ska utföras.

Till fastigheten ska finnas en anslutningspunkt för fiber. Lösningen ska säkerställa såväl verksamhetens som varje boendes behov. Trådlös anslutning ska finnas i alla rum, där boende vistas och personal arbetar, för att möjliggöra användning av nuvarande och framtida tekniska lösningar avseende trygghets- och kommunikationstjänster.

Alla reglage som boende ska använda ska vara enkla och tydliga i sin utformning. Det gäller bl a knappar för belysning, teknik, spis etc. Reglage i korridor bör undvikas. Den tekniska försörjningen bör vara samlad och vara möjlig att få åtkomst till, för exempelvis reparatör, utan att störa verksamheten.

Det ska finnas möjlighet att dela data från fastighetens funktioner via den infrastruktur som omnämns i avsnittet "Välfärdsteknik och digitala lösningar" avseende trådlös och trådad kommunikation.

Att tänka på

- **Trådlös kommunikation**
 - Wifi ska finnas tillgängligt med tillbörlig täckning i de egna lägenheterna, i de gemensamma utrymmena och i samtliga i personalutrymmen. Utöver det ska även närliggande utemiljö innefattas i täckningsområdet för wifi. Wifi ska även erbjuda teknologi för lokalisering av olika typer av enheter.
 - BLE/Nbiot: Närliggande trådlös kommunikation som tex blåttand till accesspunkter ska finnas tex uppkoppling utav låsanordningar inom boendet.
- **Trådbundet TP-kablage och uttag:**
 - Inom boendet ska ett spridningsnät förläggas med minst cat6 oskärmad som termineras med minst två noder. Möjligheten att dra ut enstaka uttag till boende ska finnas vid behov. Paneler, datauttag, kabel, patch – och anslutningskablage i länkklass och kategori enligt nu gällande branschpraxis.
- **Kanalisation:**
 - Boendet ska vara förberett för kanalisation avseende kommunikation med närhet till alla utrymmen avseende både fiber och koppar.
- **Installation och säkerhet**
 - Installationer ska vara tillförlitliga och säkra, kablage ska vara snyggt installerade, inga lösa sladdar ska synas osv.

Avfallshantering

I anslutning till boendet ska det finnas ett avfallsrum, inklusive källsortering, med tillräcklig kapacitet för verksamhetens avfall. Det placeras nära angöring för hämtning. Mängden avfall behöver beräknas som större än genomsnittligt. Rummet ska vara spolbart och det ska finnas vattenutkast. Antal fraktioner enligt kommunens avfallsföreskrifter.

Övrigt

Vattnet i gruppboenden och till lägenheterna ska kunna stängas av centralt, gärna från plats i personaldelen. Ledningsdragningar ska göras i väggar i de rum boende använder.

DEN EGNA LÄGENHETEN

Den boendes egen lägenhet ska vara en fullvärdig bostad enligt Boverkets byggregler. Bostaden ska ge ett hemtrevligt intryck och innehålla alla bostadsfunktioner så som entré/hall, avskild plats för sömn och vila, plats för matlagning och matbord, plats att umgås, plats för hygienrum och plats för förvaring. Lägenheten inrymma den boendes möbler, personliga hjälpmedel och ska kunna möbleras på ett par olika sätt utifrån den boendes önskemål och stödbehov. Lägenheten ska vara ljus och lättorienterad. Omsorg bör ägnas åt utformningen av rumssamband och inredningens placering och utformning. Utformningen ska stödja den boendes självständighet och tilltro till sig själv både genom visuell tydlighet, tydliga samband och välfärdsteknik. Det ska vara lätt att hitta, förstå var man är, vart man ska och var personal kan finnas. Det ska vara tydligt var, vad och hur man gör olika saker i respektive del/rum. Genomblickbarhet och dagsljus underlättar för de boende att orientera sig i lägenheten och visuell kontakt mellan olika rum och platser i bostaden är en fördel. Dock ska man inte kunna se rakt in i sovplatsen eller hygienrummet från entrédörren. Lägenheten ska vara planerad och inredd så att ett logiskt flöde för följsamhet till basala hygienrutiner finns för personalen, men utan att bidra till en institutionskänsla.

Bostaden ska kunna användas flexibelt över tid och kunna anpassas utifrån olika personers individuella behov. Det ska finnas tillräckligt med utrymme för personal att ge stöd till den boende i samtliga delar av dennes vardag, exempelvis vid matlagning, måltider och personlig hygien. Det ska också finnas tillräckligt med utrymme för att hantera och manövrera olika hjälpmedel så som rullstol, rullator, ståskal mm. Lägenheten ska också kunna anpassas efter förändrade stödbehov, den boende ska kunna bo kvar i sin lägenhet även om ett ökat vård/stödbehov uppstår vid ökad ålder. Takkonstruktionen ska vara förberedd för att klara installation av personlyft och traverssystem vid sängplats samt badrum. Vägghkonstruktion i kök ska klara installation av hög och sänkbart kök.

I respektive projekts detaljprogram definieras vilken grad av tillgänglighet som ska finnas i lägenheterna (BBR3), samt eventuella individ och målgruppsanpassningar. Material, ytskikt och färgval ska vara långsiktigt hållbara och ska utgå från tidigare beskrivningar i ramprogrammet, men även ta hänsyn till individens önsknings om dessa är kända vid utförande.

Det bör vara högt i tak, gärna 2,60 m för att lägenheten ska kännas luftig. Taken ska vara släta. Fönsterbröstningen ska vara låg. Utblick mot en trädgård är önskvärt. Placeringen av eluttag ska vara genomtänkt utifrån möblering och de boendes situation, några nåbara från rullstol. Eluttag ska placeras så att de inte är i vägen för möbleringen i rummet.

Att tänka på

- Värdefackskåp ska finnas på lämplig plats.
- God uppkoppling/tillgång till nätverk i hela lägenheten.
- Infällda kablar och rör.
- Genomtänkt placering av eluttag.
- Elcentral ska kunna låsas.
- Förberett för personlyft/traverser.

Entré till lägenheten

Gruppboenden ska helst placeras i markplan så att boende kan ha en egen entré utifrån samt en entré via de gemensamma delarna. Ingången till lägenheten ska ge känslan av att vara en ingång till en privat bostad. Ljussättning utanför entrédörren är viktigt. Dörren ska utformas som en lägenhetsdörr med namnskylt (läsbar även för personer i rullstol), ringklocka, digitalt dörröga samt postlåda eller postfack. Används postfack ska dessa placeras som till övriga bostäder alternativt samlat vid entrén till gruppboenden.

Entrédörr ska vara utåtgående, väl ljudisolerad och lätt att öppna. Förberedelse för dörrautomatik med armbågskontakter ska finnas. De boende ska själva kunna ta sig in och ut ur sin lägenhet.

Hall

Entrén ska vara ljus och inbjudande. Här ska finnas kapphylla och gärna garderobsförvaring. Hallen är ofta avställningsplats för rullstol/rullator och den får därför inte vara för trång. Det ska finnas möjlighet att ladda hjälpmedel samt att vända med rullstol.

Att tänka på

- Kapphylla
- Plats för sittplats.
- Plats för spegel och uttag för belysning.
- Digitalt låsbart medicinskåp med höjd för pärm på lämplig plats nära entrén. Skåpet ska ha funktionell belysning för personal nattetid som inte stör boendes nattsömn.

Allrum

Rummet ska ha god möblerbarhet och gott om dagsljus. Det ska gå att möblera på flera olika sätt. Det ska finnas plats för umgänge med sittplatser i t ex soffa och fåtölj samt plats för Tv-skärm. Beroende på planlösning kan allrum även inrymma matplats, denna ska då vara dimensionerad för minst 3 personer varav en person i rullstol.

Fönstret ska ha låg bröstningshöjd, så att person i rullstol kan se ut. Utblicken är viktig och får gärna innehålla något som är intressant att betrakta. Det ska lätt gå att vädra säkert med t ex ett litet vädringsfönster. Fönstren ska ha fönsterbänk som rymmer krukväxter. Fransk balkong med räcke om andra i huset har det.

Att tänka på

- Dimbart allmänljus i samtliga rum.
- Lämpliga uttag för punktbelysning.
- Dagsljusinsläpp som kan skärmav.
- Utvändig solavskärmning i solutsatta väderstreck.
- Uttag för data-, tele- och tv-teknik. Fiber/fastighetsnät.

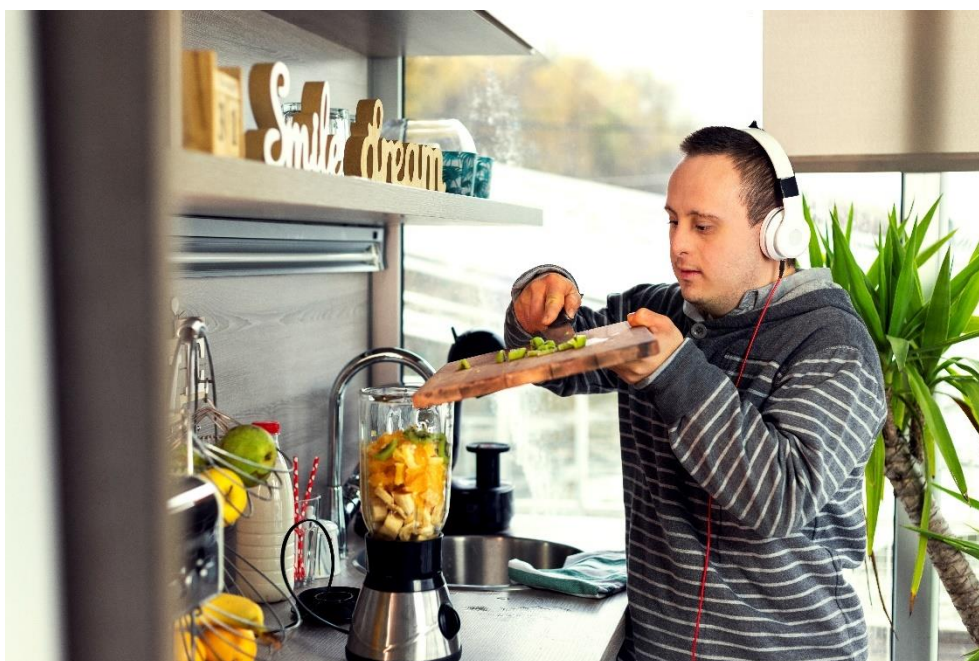
Kök

En fullt utrustad köksdel enligt ordinär bostadsstandard där den boende kan laga mat till sig själv och till gäster. Köket ska medge att två personer, boende och personal, kan arbeta bredvid varandra och hjälpas åt. Där ska finnas diskbänk, beredningsytor, spis, ugn, kyl/frys och mikrovågsugn. Diskbänk ska placeras så att boende i rullstol själv kan ta ett glas vatten, dvs ej för nära vinkelhörn. I anslutning till köket ska det finnas plats att möblera med matbord och minst 3 sittplatser, varav en rullstol. Spis och ugnar ska ha spisvakt. Hushållsapparater bör ha få, tydliga och enkla reglage. Spis och alla eluttag kring köksbänk ska vara försedda med timer.

Att tänka på

- Kyl/frysskåp ska vara rymliga och anpassade i höjd för den boende.
- Kyl/ frysskåp ska vara självavfrostande.
- Bänkskåp ska ha lådor för att ge god överblick.
- Skåp vid diskbänk ska kunna tas bort vid behov.
- Enkla, tydliga och greppvänliga handtag och reglage.
- Bra bänkbelysning placeras så att person i rullstol inte bländas.
- Micro bör vara enkel och inbyggd i köksinredningen i bänk höjd.
- Diskmaskin.

- Plats och eluttag för vattenkokare/kaffebryggare, brödrost på funktionell annan plats än beredningsyta (kan vara svår att nå från rullstol). Dessa uttag ska ha timer.
- Kraftförsörjning till spis och uttag vid köksbänk ska kunna styras från nyckelförsedd brytare i lägenhetens elcentral.
- Spisvakt/timer.
- Väggar ska klara installation av hög och sänkbart kök.



Sovrum/sovalkov

Sovplatsen ska ligga i lägenhetens lugna del och ska kunna mörkläggas. Insyn till sovplatsen från ytterdörr ska undvikas. God möblerbarhet innebär att det ska finnas minst två alternativa sängplaceringar, långsida mot vägg, gärna i ett hörn, och kortsida mot vägg (vårduppställning). Vid vårduppställning ska det finnas utrymme för personal och hjälpmedel på båda sidor. Plats för sängbord.

Minst en garderob ska kunna placeras i sovdela. Denna ska säkerhetsmonteras efter att boende flyttat in, efter instruktion från verksamheten, för att ge boende möjlighet till flexibel möblering i sovrummet.

Det ska lätt gå att vädra säkert med t ex ett litet vädringsfönster. Fönstren ska ha fönsterbänk som rymmer krukväxter.

Takkonstruktionen ska klara taklift/travers som placeras efter vårduppställning av sängen.

Att tänka på

- Infällda eluttag vid säng.
- God möjlighet för mörkläggnings, extra viktigt att beakta vid sovalkov.
- Eventuell sovalkov ska kunna avgränsas på ett tydligt sätt från allrum.
- Förvaring av sängkläder.
- Säng ska kunna placeras vid vägg samt ut från vägg (vårduppställning).
- Takkonstruktion förberedd för personlyft och traverssystem.

Hygienrum

Hygienrummet ska ha en trevlig utformning, vara inbjudande och ha en lugn atmosfär. Utformningen ska möjliggöra att en god hygienisk standard kan upprätthållas. Ingång ska ske från den egna lägenheten och vid vissa målgruppsanpassningar kan två entréer vara önskvärt, vilket i så fall definieras i detaljprogram. Utformningen i hygienrummet ska stödja den boendes möjlighet att klara sin hygien på egen hand i så stor utsträckning som möjligt, helt eller delvis. Det ska finnas stödhandtag och greppvänliga handtag lämpligt placerade. Vid duschplatsen ska finnas både horisontella och vertikala stödhandtag anpassade för både långa och korta personer, dvs vertikal del lång. Det är en fördel om det vertikala stödhandtaget kan användas som duschstång. Reglage vid dusch och tvättställ ska vara enkla att förstå och hantera. Det ska finnas utrymme för personal att stödja den boende från båda sidor om tvättställ, toalett och dusch. Utformning och storlek på rummet ska medge att rullstol, duschstol eller motsvarande kan manövreras med lätthet. Möjlighet att installera badkar bör finnas. Tvättställ ska vara hög och sänkbara och lätt kunna manövreras när boende flyttar in och takkonstruktion ska möjliggöra installation av personlyft och traverssystem.

Toalett ska vara golvstående i enkel rak design som underlättar städning. Placering så att minst 20 cm finns mellan toalettstolens rygg och vägg. Bakomliggande väggfärg ska vara i kontrast till toalettens färg. Toalett ska vara förberedd för hål för hjälpmedel så som toalettförhöjning, spol och blåstolett samt ha närhet till strömförsörjning för dessa hjälpmedel. Hållare för toapapper ska placeras så att den lätt kan nås av den boende.

Hygienutrymmet ska var försett med tvättmaskin av typen kombinerad tvätt/torktumlare för personlig tvätt. För att underlätta städning ska denna vara placerad på förhöjd sockel. En gemensam tvättstuga ska finnas för grövre tvätt, se avsnitt *Tvättstuga*.

Dörren till hygienrummet ska vara lätt att öppna och stänga för person i rullstol. Placeringen ska var genomtänkt för person i rullstol. Draghandtag ska monteras på dörren vid behov. Låsning av dörren med vanligt vred alternativt att handtaget vrids uppåt. Mjuk och låg gummitröskel ska finnas eftersom även en låg gummitröskel utgör hinder för person som har svårt att lyfta fötterna.

Omsorg om flöden från smutsigt till rent samt placering av personals arbetsutrustning bör läggas så att basala hygienrutiner kan följas på ett enkelt sätt utan att hjälpmedel och utrusning dominerar inredningen. Hygienrummet ska ha golvvärme. Golvvärmereglaget ska placeras med omsorg och efter överenskommelse med beställaren.

Att tänka på

- Infälld rördragning
- Stödhandtag
- Dusch med vikbar duschvägg, extra lång duschslang, duschreglage placeras lättillgängligt för boende samt personal. Plats för duschstol.
- Förvaring av den boendes hygienartiklar, förbrukningsmaterial, eluttag för rakapparat, hårfön, toapapper mm.
- Förvaring av inkontinensartiklar mm i högskåp minst 40x40 eller motsvarande.
- Förvaring av tvättmedel och rengöringsmedel i låsbart skåp.
- Lämplig placering och förvaring av personalens artiklar, 3 förpackningar handskar, vägghängd tvål, torkpapper och handdesinfektion. Tillgång till dessa ska finnas nära dörr och utan att flytta saker.
- Samtliga skåp ska vara vägghängda eller inbyggda så att städning av golvytan underlättas.
- Krokar för handdukar höjd: 1,0m. Krok för morgonrock/kläder h:1,6m.
- Avstängningsbar handdukstork med reglerbar värme.
- Plats för torkning av tvätt.
- Papperskorg och plats för tvättkorg
- Spegel ända ner till tvättställ, så att sittande i rullstol kan spegla sig. Spegelbelysning för både sittande och stående. Spegeln ska vara möjlig att tas bort vid behov.
- Golvmaterial ska vara halksäkert och lätt att städa.

- Fall mot golvbrunn anpassas till duschning i duschstol.
- Matt kakel på vägg som inte ger reflexer
- Fast strömbrytarstyrd belysning i hygienrummet
- Vattnet i lägenheterna ska kunna stängas av centralt, gärna från plats i personaldelen.
- Nattbelysning
- Plats för duschstol eller badkar.

Eventuell målgruppsanpassning

- Tvättställ med grepphandtag på kanten. Monteras på konsol och med framskjutet montage. Höj- och sänkbart 600-900mm. Monteras på 820mm. Tvättstället ska vara anatomiskt utformat och med greppvänlig ett-grepps blandare.
- Två entréer

Förvaring

Förvaring motsvarande 1,8 m ska finnas i klädkammare alternativt i garderob och linneskåp. Litet städsåp ska finnas med plats för dammsugare, hink och mopp.

Möjlighet att förvara utrymmeskrävande hjälpmedel (rullstol, rullator, gåbord, ståskal etc) och förbrukningsartiklar som inkontinensskydd ska alltid beaktas.

Uteplats eller balkong

Egen uteplats eller balkong ska finnas till varje lägenhet med en sittplats för person som använder rullstol. Den ska skyddas från insyn och vind. Tröskel till uteplats eller balkong ska vara lätt att ta sig över med rullstol eller liknande hjälpmedel.

Lägenhetsförråd – utom-/ eller inomhus

Till varje lägenhet ska finnas ett låsbart förråd på 2 m² för att uppfylla kriteriet på en fullvärdig bostad. Boende besöker oftast förrådet tillsammans med personal. Det ska vara god tillgänglighet till förrådet. Förrådet kan samlokaliseras med andra lägenhetsförråd på gården eller annan plats, men det ska vara god tillgänglighet och rimligt avstånd till hiss. Förrådet ska ha hyllor för att undvika golvförvaring.

Förråd för eldriven utomhusrullstol ska kunna ordnas i bostadens omedelbara närhet enligt SIS (svensk standard). Vid särskilda målgruppsanpassningar kan extra utrymme behövas för förvaring och rengöring av rullstolar och andra hjälpmedel.

DE GEMENSAMMA RUMMEN

Utöver de egna lägenheterna ska det i en bostad med särskild service finnas gemensamma utrymmen som kan nyttjas av boende samt personal. Placeringen av de gemensamma utrymmena skiljer sig mellan grupp- och serviceboende där de i gruppboende ska förläggas i direkt anslutning till de egna lägenheterna, medan de vid serviceboende kan förläggas i närliggande område. De gemensamma utrymmena ska placeras så att de är lätta att nå och så att de kan fungera som den samlade punkten för de boende. Ytorna ska vara dimensionerade så att alla som bor i bostaden samt personal samtidigt kan delta i aktiviteter.

I en bostad med särskildservice ska de gemensamma utrymmena:

- Vara lätta att nå för de boende.
- Vara till för dem som bor i gruppboendet och tjänstgörande personal.
- Endast kunna nyttjas av andra på de boendes villkor.
- Ses som ett komplement till de egna lägenheterna.
- Erbjuda möjligheter till samvaro och aktiviteter utifrån önskemål och intressen.

I de gemensamma utrymmena ska det finnas kök, matplats, allrum och tvättstuga. Ytterligare rum så som samtalsrum och aktivitetsrum kan komma att vara aktuella att inkludera vid vissa målgruppsanpassningar. Dessa ska i aktuella fall definieras i projektets detaljprogram tillsammans med beställaren.



Kvalitéer i de gemensamma rummen

De gemensamma utrymmena ska ha en tydlig och lättöverskådlig planlösning, där det för de boende är enkelt att förstå vart man ska gå, vad man gör var samt var övriga boende och personal befinner sig. De gemensamma rummen ska utformas så att de är ljusa och tillgängliga, så att de blir den gemensamma samlingspunkten för alla boende. De gemensamma rummen ska vara tillräckligt stora så att alla boende och personal kan delta samtidigt i olika aktiviteter. Konfliktpunkter så som trånga hallar, långa korridorer och under dimensionerade ytor ska undvikas. En god visuell kontakt med utemiljön är lugnande och gör att boende kan följa årstiderna och tiden på dagen.

Vid planering av de gemensamma rummen ska hänsyn tas till verksamhetens olika flöden och aktiviteter så att en lugn miljö kan skapas. Utifrån kommande leveranser ska exempelvis kunna levereras direkt i verksamhetens förråd utan att leverantören behöver gå in i de delar av lokalerna som boende vistas i. Omsorg ska läggas på belysning och ljudmiljö, särskilt i matrum och allrum där många personer vistas samtidigt. För att skapa en lugn måltidsmiljö ska allmänbelysningen kunna dämpas och punktbelysning ska förtydliga vilken aktivitet som pågår.

I stora, djupa rum behöver fönstrens övre kant vara hög så att ljuset kan leta sig långt in i rummet. Fönstren ska ha låg bröstningshöjd generellt högst 60cm, så att de som sitter i rullstol kan få markkontakt och utblickar.

I verksamheten ingår fritidsaktiviteter. Det ska finnas plats för fysiska aktiviteter utifrån individens eller gruppens förutsättningar och intressen. Fysisk aktivitet ska stimuleras och miljön ska göra det möjligt

Gemensam entré

Entrén ska utifrån vara välkomnande, lätt att hitta, upplyst samt skyddad mot regn och blåst. Den gemensamma entrén ska tillsammans med huskroppen smälta in i kringliggande miljö och byggnation. Om möjligt bör det finnas sittplatser under tak i anslutning till den gemensamma entrén. Invändigt ska entrén vara välkomnande, ljus och rymlig.

Att tänka på

- Plan mark och tillgänglig miljö för rullstolar och rullatorer.
- Automatisk dörröppnare med armbågskontakt.
- God belysning.
- Tydligt husnummer.
- Färgval med hänsyn till synsvaga.
- Utrymme för transporter/färdtjänst.
- Dörrmattor och skrapgaller fälls ner i golvet.
- Dörr bör kunna fjärröppnas via personalens telefon.
- Dörrbredd anpassad för de hjälpmedel som kan bli aktuella i verksamheten. För verksamhet med utökad tillgänglighet ska fritt passagemått vara 1100mm.
- Dagsljusinsläpp vid entré. Gärna dagsljusinsläpp till korridor, men ej ner till golv, 400-500 bröstning på grund av påkörningsrisk.

Utöver den gemensamma entrén är det önskvärt att alla lägenheter har en egen entré som inte går via de gemensamma utrymmena.

Rullstolsförråd

I nära anslutning till entrédörrar ska ett rullstolsförråd med uppställning för utomhusrullstolar finnas. Dörren ska vara försedd med dörrautomatik och armbågskontakt. Det ska vara lätt att köra in i förrådet med rullstol och förrådet ska vara rymligt. Det ska finnas möjlighet att ladda elrullstolar och liknande hjälpmedel. I övre delen av rummet monteras hyllplan för förvaring. Dock så att dessa inte begränsar framkomligheten.

Inför projektstart ska antal rullstolar stämmas av med beställaren.

Att tänka på

- Vattenkran med duschmunstycke och brunn för att kunna tvätta av uterullstolar.
- Laddningsmöjlighet.
- Tillgänglig entré
- Temperatur får ej understiga 5 grader.
- Tåliga material som tåls att spolav.
- Brandskydds säkerhet

Korridor

Korridorer och trånga utrymmen är riskzoner för konflikter och problemskapande beteenden. Korridorer ska undvikas i den mån det går och ska vara tillräckligt breda för att två personer med eller utan rullstol ska kunna mötas utan att en trängd känsla uppstår. Korridorer ska vara minst 1,6 m breda om det finns bredare mötesplatser alternativt bredd utan mötesplatser minst 1,8 m breda. Korridorer får gärna ha dagsljusinfall, men avskärningsbart för att undvika bländning från sol. Dörrkarmar som avgränsar korridorer i en gruppbostad ska ha mått så att en vårdssäng kan passera.

Förekommer lägenhetsdörrar i gemensam korridor ska dessa vara förskjutna i förhållande till varandra, dvs inte ligga mitt emot varandra.

Golfvärgen i korridoren ska vara ljus för att kunna skapa kontrast till eventuella självkörande hjälpmedel. Golfvärg får ej ha markant prickmönster, men kan vara melerat med parkettgolvmönster. Mönster ska godkännas av beställaren.

Att tänka på

- Beroende på målgrupp kan ledstänger med förstärkt infästning behöva monteras.
- God och reglerbar belysning som inte bländar.
- Undvik konfliktpunkter.
- Korridor kan användas för sinnesstimulering/upplevelsepromenader.
- Sittplatser.
- Tvärgående linjer i golvet får ej förekomma.
- Väg- och hörnskydd ska monteras där risk för ökat slitage finns.
- Nattbelysning.

Allrum

Det gemensamma allrummet ska vara lätt att nå, vara inbjudande samt ha en hemtrevlig känsla. Det ska vara ljust och ha högt i tak, minst 2,7 m, så att ljuset kan komma långt in i rummet. Rummet och dess anslutande miljö ska ge ett lugnt intryck, med ljusa färger i enhetlig kulör. Rummet ska ha en tydlig rumsform och vara tillräckligt stort så att alla boende kan delta i aktiviteter samtidigt tillsammans med personal. Det ska finnas möjlighet att dra sig tillbaka, sitta avskilt och iaktta på distans. Belysningens utformning är viktig och kan förstärka aktiviteter och funktioner.

Allrummet ska vara ett rum för social samvaro och aktiviteter. Här ska finnas plats för sittgrupp, låg förvaring för spel/pyssel, bord för sällskapsspel samt tv-skärm. Fysisk aktivitet ska stimuleras utifrån individernas förutsättningar och intressen.

Att tänka på

- Allrummet ska dimensioneras för att minst 10–12 personer ska kunna vistas där samtidigt.
- Plats ska finnas för 5 personer i rullstol.
- Akustisk dämpning viktig då här kan vara många personer samtidigt och flera ljudkällor.
- Dämpning i tak och golv (stegljudsdämpande golv)
- Uppmärksamhet bör läggas på ett bra klimat och ventilation då 10–12 personer ska kunna vistas här samtidigt under längre perioder.
- Förstärkt takkonstruktion vid sittgrupp för eventuell personlift.
- Tillgänglig entré till gemensam uteplats/balkong.
- Omsorg bör läggas vid val av golv som både ska möta hygien och arbetsmiljökrav samt ge en vardagsrums/finrums känsla.

Kök

Det gemensamma köket får gärna vara integrerat i allrummet eftersom det kan skapa gemenskap, förenkla för personal och spara yta. Köket används tillsammans med de boende för att tillaga gemensamma middagar och ska vara fullt utrustat och dimensionerat för ändamålet. Köket ska ha tåliga och lättstädade ytor, men ska även ha en trivsamt och hemlik miljö. En köksö med beredningsbänk och utdragbara lådor för förvaring kan skapa arbetsutrymme och göra rummet luftigare. Avstånden mellan köksinredningen ska vara anpassat för person i rullstol.

Köket ska organiseras så att livsmedel förvaras och hanteras på ren sida, använt köksgods och avfall, källsortering på oren sida. Hållare för handdesinfektion, flytande tvål, torkpapper placeras med omsorg för att undvika en institutionell känsla, t ex i väggskåp utan undersida. Det ska vara möjligt att använda produkterna utan att ta i eller flytta saker. Riktlinjer för livsmedelshygien och vårdhygien ska kunna efterlevas i köket.



Att tänka på

- Köket ska vara utrustat med kyl, frys, spis, köksfläkt, ugn, mikro och diskmaskin.
- Det ska finnas beredningsbänkar samt förvaringsmöjligheter. Utdragbara lådor är att föredra framför skåp.
- Möjlighet för person i rullstol att delta i gemensam matlagning bör finnas.
- Beredningsbänkar ska vara lätt att rengöra. De ska vara av ytskikt som tål rengöringsmedel och desinfektionsmedel. Skarvar tätas på ett sådant sätt så att rengöring kan utföras på korrekt sätt och undvika bakterietillväxt.
- God kvalitet på köksluckor och lådfronter i ett material som klarar daglig rengöring med desinfektionsmedel.
- Högsåp, översåp eller inklädnad ska gå upp i tak för att undvika dammansamling.
- Diskmaskin i bekväm arbetshöjd med genomtänkt placering och säkerhetsbrytare.
- Möjlighet att skilja ren från smutsig disk på arbetsbänk.
- Ugn i tillgänglig arbetshöjd.
- God säkerhet med spisvakt, ugnsvakt och vattenavstängning.
- God belysning vid arbetsbänkar samt i tak.
- Lättillgängliga eluttag med timer för köksapparater och hjälpmedel.
- Plats för källsortering.
- Låsbar knivlåda samt låsbart skåp för rengöringsmaterial.

- Kyl och frys ska ha termometer.
- Vägghängda hållare för handdesinfektion.
- Om köksdelen är integrerad i allrummet ska särskild omsorg läggas kring ljudmiljön.
- Köksmaskiner ska vara tystgående. Diskmaskin, fläkt, kylskåp och frysskåp ska ha lågt dB-tal då många olika ljudkällor kan finnas i rummet och vara störande.
- Om möjligt ska två hoar i diskbänkar finnas, en vid beredningsbänk och en i närhet av diskmaskin.
- Ett mindre tvättställ ska vara placerat lite avskilt för boende och personalens händer. Vägghängd handtvål, handdesinfektion samt torkpapper. Väggskåp i anslutning till tvättstället.
- Utrymme för källsortering av olika typer av avfall ska finnas separat och placerat utanför huset.
- Ett städskåp med städutrustning för kök.

Matplats

Den gemensamma matplatsen ska vara dimensionerad så att samtliga boende samt ett par personal kan sitta tillsammans. Matplatsen ska finnas i anslutning till köksdelen. Fördel kan finnas att möblera med ett mindre bord för 6 personer som kan expanderas när samtliga boende vill sitta tillsammans.

Att tänka på

- I gruppboende behöver flera personer i rullstol kunna sitta vid bordet vilket innebär att bordet ska vara tillräckligt brett så att fotplattorna inte stöter emot varandra. Svängrum vid bordet beräknas med mått för mindre utomhusrullstol (diameter 1,5m).
- Omsorg om val av möblemang bör läggas för att minska ljud, skrap från stolar och bord.
- Utrymme så att personer i rullstol kan få stöd från personal vid matsituationer ska finnas.

Tvättstuga

Tvättstugan ska dimensioneras utifrån den mängd tvätt som beräknas hanteras i rummet. Den gemensamma tvättstugan ska främst hantera tvätt av personalens arbetskläder, täcken, kuddar, möbeltextilier samt grovtvätt. I vissa särskilda fall kan även boendes tvätt behöva hanteras i den gemensamma tvättstugan. Rummet får gärna ha dagsljusbelysning och kan ha normal tillgänglighet. Rummet ska vara rymligt med skilda utrymmen för hantering av rena och smutsiga textilier. Vårdhygieniska krav ska tillgodoses i rummet med tydliga flöden för att minska risken för kontaminering mellan smutsig och ren tvätt. Rummet ska vara lätt att rengöra. Önskvärt är att den gemensamma tvättstugan har två entréer. Utrymmet ska utgå från en god arbetsmiljö där tvättmaskiner ska placeras i ergonomiskt riktig höjd. Hyllor i organiska material som tål att rengöras med desinfektionsmedel.

Att tänka på

- Tvättställ med hållare för tvål och torkpapper nära dörren.
- Vägghängd förvaring av handsprit, förpackningar med handskar i flera storlekar och engångsförkläden.
- Tydligt, vårdhygiensikt och enkelt arbetsflöde.
- Tillgänglig förvaring av ytdesinfektionsmedel.
- Tvättmaskiner ska möta aktuella vårdhygieniska krav.
- Maskiner ska placeras på golvsokkel och på ett sådant sätt att det är lätt att rengöra golv, väggar och brunnar.
- Löstagbar golvbrunn som lätt kan rengöras.
- Större maskin för grovtvätt, stor nog för tyngdtäcke på 12 kg.
- Särskild tvättmaskin för tvätt av personalens arbetskläder.
- Torktumlare.
- Torkskåp 1st (1,20m) för tyngdtäcke.
- Diskbänk med tvätth.
- Arbetsbänk för efterbehandling.

- Separata ytor för hantering av ren och smutsig tvätt.
- Lättåtkomlig säkerhetsbrytare till all elektronisk utrusning.
- Låsbart skåp för tvättmedel.
- God ventilation dimensionerad för frekvent tvätt och torkning.
- Eluttag med timer.
- Plats för smutstvätt i rullkorgar.

UTEMILJÖ

Utemiljön ska vara omsorgsfullt planerad för målgruppen. Den ska vara inbjudande och tillgänglig så att de boende självständigt kan röra sig i den om de har möjlighet. Den ska utformas så att den ger avkoppling och rehabilitering, skapar upplevelser och stimulerar till rörelse. Där ska finnas bänkar, träd och buskar, bärbuskar och blommor.

Om fastigheten medger det ska en trädgård finnas i anslutning till boendet som kan användas till aktivitet och vara en social mötesplats.

Det ska finnas stimulerande gångvägar att vandra eller rulla på med halkfritt och rullbart material. Sittplatser bl a vid huvudentrén. Det ska finnas en gemensam uteplats som rymmer alla boende och personal på en gång, uteplatsen ska kunna solavskärmas, t ex under en pergola.

Tomten ska vara lättskött och gärna med växter som varierar med blomning, frukt, doft och färgskiftningar för olika årstider. Växtval ska ta hänsyn till allergier och inga giftiga växter får förekomma, ej heller växter med nötter, ur både allergi och skadesynpunkt. Tomten bör inramas med häckar, buskar eller träd som avgränsar tomten på ett naturligt sätt vid behov. Ibland kan det behövas staket runt tomten, i dessa fall ska staketet integreras på ett naturligt sätt i utemiljön. För att skapa trygghet för boende och personal ska tomten förses med utebelysning.



Att tänka på

- Sittbänkar och bord
- Sol, skugga och vindskydd - boende ska kunna välja.
- Utblicken från bostad och gemensamma rum ska göra det möjligt att följa årstidernas växlingar.
- En eller två vattenutkastare för trädgårdsskötsel och rullstolsvätt på lämplig plats.
- Förråd för trädgårdsredskap

Parkering och angöring

Tillgänglighetsanpassad parkeringsplats för rullstolsburna gäster ska finnas i närheten av huvudentrén. Övrig bil- och cykelparkering för besökare och personal placeras i nära anslutning till boendet. Angöring för taxi ska finnas i nära anslutning till entrén. Angöring för leveranser ska om möjligt placeras vid den yttre ingången till varumottagningen.

Att tänka på

- Cykel-/ mopedparkeringsställ, antal projektanpassas. Några under tak.
- 6 parkeringsplatser och en parkeringsplats för rörelsehindrade. Två av platserna ska förberedas för elbilsaddning, en för verksamhetsbil en för personal/besökare.
- Plats för angöring med taxi.
- Plats för snöupplag.

PERSONALUTRYMMEN

Boendet ska erbjuda en attraktiv och välfungerande arbetsmiljö för sina medarbetare. En välfungerande och trivsamt arbetsmiljö är en investering för verksamheten och kan underlätta personalförsörjningen. Bra lokalsamband, fungerande flöden och god överblick är viktigt för att få en resurseffektiv personalbemanning och för att skapa den trygghet de boende behöver. Sekretessbelagd information hanteras i personalutrymmena så det är viktigt att ha en god ljudisolering ut mot gemensamhetsutrymmen. Det är en fördel om personalutrymmena ligger samlade och har en egen entré. Personalens utrymmen ska dimensioneras efter antalet medarbetare vilket avgörs av stödbehovet hos de boende. Om inte annat anges i detaljprogram ska lokalerna möjliggöra för 5 medarbetare att arbeta samtidigt, fler vid mötestillfällen.

Att tänka på

- Planlösning som möjliggör effektiva arbetsflöden
- Vårdhygieniska krav ska mötas
- Entré utifrån
- Omklädningsrum
- Personliga skåp
- Kontor/dokumentationsrum
- Pausrum/samtalsrum
- Jour/vilrum
- Skyddsaspekter för personalen ska definieras i detaljprogram
- Ljudklassade dörrar från alla personalutrymmen av sekretesshänsyn
- Ljudisolering mellan rum
- Låsbara dörrar

Omklädningsrum

Omklädningsrummet bör vara placerat i direkt anslutning till personalentrén samt personaltoalett och gärna i nära anslutning till dokumentationsrum och pausrum. Omklädningsrummet ska ha personliga låsbara skåp för förvaring av privata kläder och tillhörigheter för all tillsvidareanställd personal. Skåpen ska låsas med hänglås. Växling från privata kläder till arbetskläder ska följa hygienkrav. Klädskåp/klädkåp för rena arbetskläder ska placeras i anslutning till omklädningsrummet och gärna till i direkt anslutning till den gemensamma tvättstugan.

Att tänka på

- Tvättställ med vägghängd tvål och torkpapper nära dörr.
- Vägghängd handdesinfektion.
- Låsbara skåp, gärna i Z-form ca 10st.
- Skåp för rena arbetskläder.
- Plats för smutsvätt i rullkorgar.
- Skoställ och klädhängare för jackor.
- Värdeskåp för vikarier och praktikanter.

Kontorsrum/ Dokumentationsrum

Ett kontorsrum ska inredas med två arbetsplatser med plats för skrivbord med datorer och skärmar. I rummet kommer sekretessbelagsinformation hanteras och insyn på skärmar ska ej vara möjligt. Utöver kontorsplatser är det önskvärt att kontoret kan inredas med en besöksstol/fåtölj. Rummet bör vara dagsljusbelyst och ska ligga i nära anslutning till de gemensamma utrymmena för möjlig tillsyn.

Att tänka på

- Datorer och skrivare ska vara anslutna till kommunens personalnätverk.
- Låsbar och brandsäker förvaring för dokumentation.
- Ljudklassning för hantering av sekretessbelagda uppgifter.
- Förvaring av kontorsmaterial.
- Utrymme för skrivare och lamineringsmaskin.
- Laddning av larm och telefoner.
- Vägghängt digitalt nyckelskåp.
- God uppkoppling.
- Låsbar dörr.
- Personliga fack för personal.

Pausrum/ Rum för samtal

Ett trevligt pausrum som även kan nyttjas för planerade samtal bör finnas i verksamheten. Rummet ska kunna möbleras med en sittmöbel för fyra personer. Rummet får gärna vara dagsljusbelyst eller ha indirekt dagsljus. Insyn från gemensamma utrymmen ska ej vara möjligt. Om byggnadens planlösning ej möjliggör separat samtalsrum kan dessa funktioner planeras in i övriga utrymmen så som kontorsrum, rum för möten etc.

Rum för matrast, vila och möten

Det ska finnas ett rum där personal som har rast äter sina måltider och där möjlighet till gemensamma personalmöten och utbildningar finns. I anslutning till detta ska det finnas ett mindre pentry för förvaring och uppvärmning av mat. Om byggnadens utformning inte tillåter ett större rum där möten och utbildningar kan genomföras ska dessa behov istället mötas i det gemensamma utrymmet för måltider. I dessa fall ska omsorg om rumsavgränsning läggas så att möten där sekretessbelagd information hanteras kan genomföras utan risk för medhörning från boende eller utomstående.

Att tänka på

- Köksutrustning för att förvara, värma och äta medhavd mat.
- Förvaring av porslin och bestick.
- Diskmaskin.
- Bänkyta för kaffebryggare och vattenkokare.
- Eluttag med timer för två uttag vid bänkyta.
- Vägghängd tvål, torkpapper och handdesinfektion.
- Möblering för måltider, möten och vila (matbord och soffa).
- Bord/sittplats anpassad för hela personalgruppen, ca 10-12 personer.
- Presentationsskärm med kamera.
- Uppkoppling till kommunens personalnätverk.
- Behovsstyrd ventilation anpassad för längre möten med ca 12 deltagare.
- Trivselbelysning.

Rum för sovande personal/ jour

Personal som arbetar natt ska ha tillgång till ett rum för sovande jour. Rummet ska ha plats för säng, sängbord, och ett skåp för personalens sängkläder. Rummet ligger i anslutning till personalens hygienrum och gärna centralt placerat.

Att tänka på

- Låsbart.
- Klädhängare på vägg.
- Förvaring av sängkläder.
- God uppkoppling för att kunna ta emot larm från boende.
- Närhet till toalett.
- Tvättställ med vägghängd tvål, papperstork, handdesinfektion samt papperskorg.

Hygienrum för personal

I verksamheten ska det finnas minst en lättillgänglig toalett med handfat avsedd för personal. Det ska även finnas hygienrum med dusch. Dessa kan samlokaliseras om planlösningen tillåter det. Dusch ska finnas i anslutning till omklädningsrum för personal.

Att tänka på

- Vägghädd handtvål, torkpapper, handdesinfektion samt papperstork.
- Lättillgänglig placering.
- Låsbar.
- Krok för duschhandduk (handhanddukar ska ej användas).
- Lättstodat.

ÖVRIGA UTRYMMEN TILL GRUPPBOSTADEN

Städcentral

Ett städrum med städutrustning för gemensamma ytor ska finnas centralt placerad med ingång från de gemensamma utrymmena. Rummet ska också kunna fungera som förråd för verksamhetens städprodukter.

Att tänka på

- Plats för städvagn.
- Plats för större städmaskin.
- Eluttag för laddning.
- Förvaring av städprodukter.
- Tydlig avskiljning mellan smutsigt och rent.
- Tappställe med slang, utslagsvask.
- Golvbrunn.
- Tvättställ.
- Ventilation.

Varumottagning och verksamhetsförråd

Rum för varumottagning av förbrukningsartiklar ska om möjligt separeras från huvudentrén med egen ingång utifrån för att undvika störningar i verksamheten, samt med ingång från de gemensamma utrymmena. Det ska finnas rikligt med hyllplan på bärlister och 5-6 hyllplan, vardera med längd 3meter, över varandra. Den yttre dörren ska vara dimensionerad för leverans på lastpall.

Att tänka på

- Hyllor för förbrukningsvaror inkontinensskydd och andra hygienartiklar som handdesinfektion, förkläden för personal mm.
- Hyllor med plats för säsongsbetonad inredning såsom adventsljusstakar, fläktar etc.
- Plats för kontorsmaterial, om sådant inte finns i direkt anslutning till kontorsrummet.
- Ett större utomhus förråd ska kopplas till verksamheten där trädgårdsmöbler, eventuella redskap för trädgårdsskötsel etc. kan förvaras.

Hjälpmedelsförråd

Ett förråd för hjälpmedel, t ex liftar, rullator, gåbord, ståskal som inte kan förvaras i den egna lägenheten. Storleken på förrådet beror av målgruppsinriktningen på boendet och mängden hjälpmedel. En mobil golvlift ska kunna placeras på lämplig plats i de gemensamma utrymmena. Den ska placeras på en lättillgänglig plats i ett eget mindre förråd eller i del av annat förråd.

VIDARE LÄSNING OCH REFERENSER

Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd t ex:

- Arbetsplatsens utformning (AFS 2020:1)
- Smittrisker (AFS 2018:4)
- Våld och hot i arbetsmiljön (AFS 1993:2)

Boverkets byggregler (BBR)

Byggegenskap och vårdhygien, Svensk Förening för Vårdhygien.

Folkhälsomyndighetens allmänna råd FoHMFS 2014:17 om temperatur inomhus

Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2015:10) om basal hygien i vård och omsorg

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2002:9) *Om Bostad med särskild service för vuxna enligt LSS*

Svensk standard SS 877001:2021. Kvalitetssäkring inom LSS- bostad med särskild service för vuxna.